

Briuselis, 2016 m. birželio 13 d.
(OR. en)

9217/16

ECOFIN 459
UEM 206
SOC 323
EMPL 220
COMPET 293
ENV 339
EDUC 194
RECH 186
ENER 202
JAI 450

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Komisijos dok. Nr.: 9134/16 ECOFIN 425 UEM 175 SOC 289 EMPL 185 COMPET 262 ENV 306 EDUC 162 RECH 154 ENER 167 JAI 412 - COM(2016) 337 final	
Dalykas:	Rekomendacija dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl 2016 m. Vengrijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2016 m. Vengrijos konvergencijos programos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos pasiūlymu (dok. COM(2016) 337 final) grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį peržiūrėjo ir dėl kurio susitarė įvairūs Tarybos komitetai.

TARYBOS REKOMENDACIJA

... m. ... d.

**dėl 2016 m. Vengrijos nacionalinės reformų programos
su Tarybos nuomone dėl 2016 m. Vengrijos konvergencijos programos**

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

kadangi:

- (1) 2015 m. lapkričio 26 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2016 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2016 m. kovo 17–18 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2015 m. lapkričio 26 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011² priėmė Įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Vengrija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą.
- (2) 2016 m. Vengrijos ataskaita paskelbta 2016 m. vasario 26 d. Joje įvertinta Vengrijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2015 m. liepos 14 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas ir siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukta ir nuodugni apžvalga pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį. 2016 m. kovo 8 d. Komisija pateikė nuodugnios apžvalgos rezultatus. Atlikusi analizę Komisija daro išvadą, kad Vengrijoje nėra susidaręs makroekonominis disbalansas. Konkrečiai, rizika, susijusi su išorės ir vidaus įsipareigojimais, sumažinta, tačiau dideli išorės skolos refinansavimo poreikiai ir neveiksnių paskolų dalis tebekelia susirūpinimą;
- (3) 2016 m. balandžio 29 d. Vengrija pateikė 2016 m. nacionalinę reformų programą, o 2016 m. – konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

² 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013³ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė Priemonių, kuriomis Europos struktūrinių ir investicijų fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (5) konvergencijos programoje nurodyta, kad išskirtinio atvykstančių pabėgėlių srauto poveikis biudžetui yra didelis, ir gegužės 6 d. priedėlyje pateikta tinkamų šių papildomų biudžeto išlaidų apimties ir pobūdžio įrodymų. Komisijos vertinimu, 2015 m. reikalavimus atitinkančios papildomos išlaidos sudarė 0,04 % BVP ir šiuo metu papildomų išlaidų 2016 m. nenumatoma. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje ir 6 straipsnio 3 dalyje išdėstytas nuostatas šios papildomos išlaidos yra priimtinos, atsižvelgiant į tai, kad pabėgėlių srautas yra išskirtinis atvejis, jo poveikis Vengrijos viešiesiems finansams yra reikšmingas, o tvarumas nebūtų pažeistas leidžiant laikinai nukrypti nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo. Todėl 2015 m. reikiamas koregavimas siekiant vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo buvo sumažintas siekiant atsižvelgti į tas išlaidas. Kalbant apie 2016 m., galutinis vertinimas, į kurį bus įtrauktos reikalavimus atitinkančios sumos, bus atliktas 2017 m. pavasarį, remiantis Vengrijos valdžios institucijų pateiktais stebėjimų duomenimis;

³ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

- (6) šiuo metu Vengrijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. 2016 m. konvergencijos programoje Vyriausybė planuoja, kad nominalusis deficitas išaugs iki 2,4 % BVP 2017 m., o vėliau laipsniškai sumažės ir 2020 m. tiesieks 1,2 %. Vyriausybė planuoja laipsnišką struktūrinio balanso pagerėjimą, kad iki 2019 m. būtų pasiektas patikslintas vidutinio laikotarpio biudžeto tikslas – 1,5 % BVP struktūrinis deficitas. Vis dėlto perskaičiuotas⁴ struktūrinis deficitas išliktų didesnis negu vidutinio laikotarpio biudžeto tikslas. Konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP laipsniškai sumažės nuo 75,3 % BVP 2015 m. iki žemesnio nei 65 % BVP lygio 2020 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra iš esmės tikėtinas iki 2017 m. ir tampa vis palankesnis vėlesniais metais. Priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus 2017 m. ir vėliau, nepakankamai konkretizuotos, ypač vėlesniems metams. Pagal Komisijos 2016 m. pavasario prognozę esama didelės rizikos, kad bus labai nukrypta nuo reikalaujamo koregavimo 2016 m. ir, jeigu politika nesikeis, 2016 ir 2017 m. vertinant kartu. Kita vertus, prognozuojama, kad 2016 ir 2017 m. Vengrija laikysis skolos mažinimo kriterijaus. Remdamasi konvergencijos programos vertinimu ir atsižvelgdama į Komisijos 2016 m. pavasario prognozę, Taryba mano, kad esama rizikos, jog Vengrija nesilaikys Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Todėl siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi nuostatų, abejais metais reikės papildomų priemonių.
- (7) nors problemų tebėra, sumažintas vidaus finansinis disbalansas, be to, sumažėjo bankų sistemos pažeidžiamumas. Padaryta didelė pažanga mažinant privačiojo sektoriaus skolą, kuri anksčiau daugiausia buvo išreikšta užsienio valiutomis. Atsirado požymių, kad atsigavo skolinimas namų ūkiams, bet skolinimo įmonėms padėtis dar nepasikeitė. Pradėjo atsigauti bankų sektoriaus pelningumas – prie to prisidėjo gerėjanti ekonominė aplinka ir ankstesnės bankų apmokestinimo politikos sušvelninimas. Vis dėlto bankai skolinimą vykdo atsargiai, nors jų kapitalizacija ir likvidumas geri. Likęs pagrindinis bankų uždavinys – sumažinti vis dar didelę neveiksnių paskolų dalį, nes tai varžo naują skolinimą ir mažina pelną. Vis dar kyla didelė neapibrėžtųjų įsipareigojimų rizika, susijusi su padidėjusia valstybės nuosavybe bankų sektoriuje;

⁴ Komisijos pagal bendrai sutartą metodiką perskaičiuotas struktūrinis balansas, remiantis konvergencijos programoje pateikta informacija.

- (8) nepaisant mokesčių politikos ir mokesčių administravimo pastarųjų esminių patobulinimų, galima investavimo kliūtis tebėra Vengrijos sektorinių mokesčių taikymo mastas. Atrankioji šių mokesčių struktūra lemia iškraipymus tarp atskirų sektorių. Nors tebegalioja kiti sektoriniai mokesčiai, gerokai sumažintas kredito įstaigų mokestis ir panaikinti progresiniai maisto patikros mokesčio tarifai. Vis dar yra didelis darbo jėgos mokesčių pleištas mažas pajamas gaunantiems asmenims, ypač neturintiems vaikų. Tai gali daryti neigiamą poveikį jų įsidarbinimo galimybėms, taip pat varžyti investavimą. Imtasi priemonių mokesčių pleištui mažinti (įskaitant gyventojų pajamų mokesčio vienodo tarifo sumažinimą vienu procentiniu punktu ir mokesčių lengvatos dėl šeiminės padėties padidinimą du vaikus turintiems asmenims). Vis dėlto priemonės nėra pakankamai tikslinės, kad turėtų didelį poveikį mažas pajamas gaunantiems asmenims. Būtų galima apmokestinimą perkelti nuo darbo jėgos į augimą mažiau iškreipiančias sritis. Imtasi kelių priemonių mokestinių prievolių vykdymui gerinti ir tų prievolių vykdymo sąnaudoms mažinti, nors šios sąnaudos tebėra didelės. Nepaisant pagerėjimo pastaraisiais metais, Vengrijai tebereikia spręsti mokesčių surinkimo efektyvumo problemas. Vyriausybė paskelbė apie svarbią institucinę reformą, kuri bus pradėta 2016 m. ir kuria siekiama gerinti mokesčių administravimo efektyvumą;

- (9) skatinant konkurenciją ir skaidrumą viešųjų pirkimų srityje padaryta nedidelė pažanga (pvz., priimtas naujas Viešųjų pirkimų įstatymas, kurio atitiktį ES teisei dar reikia įvertinti), o privatų verslą ir investicijas varžo nenusipėjami reguliavimo pokyčiai ir administracinė našta. Tai, kad konkurencija viešųjų pirkimų srityje neišaugo, rodo didelis derybų be išankstinio skelbimo apie pirkimą ir sutarčių skyrimo gavus vienintelį pasiūlymą skaičius. 2016 m. gegužės mėn. Vyriausybė pateikė e. pirkimų strategiją. Jos įgyvendinimas ir poveikis didinant veiksmingumą ir skaidrumą turi būti stebimas, o korupcijos pavojus išlieka. Reikėtų iš dalies pakeisti naująją 2015–2018 m. nacionalinę kovos su korupcija veiksmų programą, kad ji būtų veiksmingesnė užkertant kelią korupcijai viešosiose įstaigose ir taikant atgrasomąsias sankcijas. Vyriausybė neatnaujinio anksčiau priimto įsipareigojimo peržiūrėti 2013 m. informatorių įstatymą, kuriame nėra nuostatų, kuriomis informatoriai būtų tinkamai apsaugoti nuo atsakomųjų veiksmų. Pagal minėtą veiksmų programą planuojama ištaisyti turto deklaravimo sistemos užmojo mažumą, o 2015 m. priimtomis naujomis teisės aktų pataisomis įvesta papildomų apribojimų, susijusių su visuomenės galimybėmis susipažinti su informacija. Vyriausybė ėmėsi priemonių administracinei naštai mažinti, bet įmonėms susirūpinimą toliau kelia Vengrijos ribojamojo pobūdžio taisyklės paslaugų sektoriuose ir reguliavimo aplinkos nepastovumas, o kartu tai didina neapibrėžtumą investuotojams. Didelės patekimo į rinką ir veiklos plėtimo kliūtys – įsisteigimo ir veiklos apribojimai mažmeninės prekybos sektoriuje. Antkainiai Vengrijos mažmeninės prekybos sektoriuje yra treči pagal dydį Sąjungoje ir per pastarąjį dešimtmetį vis didėjo, o išteklių paskirstymo veiksmingumo rodiklis – vienas mažiausių Sąjungoje;

- (10) Vengrijos darbo rinkoje įvyko teigimų pokyčių: nedarbas sumažėjo iki prieš krizę buvusio lygio. Sparčiau kuriamos darbo vietos privačiajame sektoriuje, bet prie nedarbo mažinimo prisidėjo ir viešųjų darbų sistema. Ši sistema yra pagrindinė Vengrijos aktyvios darbo rinkos politikos priemonė. Per pastaruosius penkerius metus jos poveikis biudžetui išaugo daugiau nei keturis kartus. Tačiau sistema nepakankamai prisideda prie geresnio dalyvių reintegravimo į atvirą darbo rinką. Per pirmą 2015 m. pusmetį nuolatinį darbą sėkmingai susirado 13,1 % sistemos dalyvių, bet per 180 dienų į ją sugrįžo maždaug 60 % per tą laikotarpį ją palikusių dalyvių. Taigi gerokai rizikuojama, kad dalyviai, ypač žemos kvalifikacijos darbuotojai ir mažiau palankių regionų gyventojai, sistemos nebepaliks. Nors sistema skirta ilgalaikiams bedarbiams, žemos kvalifikacijos darbuotojams bei bedarbiams, gyvenantiems mažiau palankiose vietovėse, 2015 m. 47 % dalyvių buvo asmenys, įgiję vidurinį arba tretinį išsilavinimą. Viešuosiuose darbuose dalyvaujančių bedarbių dalis taip pat didelė rajonuose, kuriuose darbo rinka gerai veikia. Tikėtina, kad įgyvendinus naujausią valstybinės užimtumo tarnybos reformą jos veiksmingumas sumažės. Dėl valdymo priemonių administracinio sudėtingumo – šiuo metu atsakomybė už valstybinę užimtumo tarnybą paskirstyta keturioms ministerijoms – gali kilti didelė grėsmė koordinavimo veiksmingumui ir didesniai orientavimuisi į rezultatus. Ilgiausia bedarbių išmokų trukmė (trys mėnesiai) yra trumpiausia Sąjungoje ir gerokai trumpesnė negu vidutinis laikas, būtinas darbui susirasti. Skurdo rodikliai gerėja, bet vis dar yra dideli, ypač tarp nepalankiausias sąlygas turinčių grupių, visų pirma romų ir vaikų. Socialinės paramos adekvatumas ir aprėptis tebėra problema, o įgyvendinus naujausias reformas galėtų būti dar labiau apribotos įvairių išmokų gavimo sąlygos;

- (11) 2012 m. pagal EBPO Tarptautinio moksleivių vertinimo programą (PISA) vidutinis Vengrijos moksleivių pagrindinių gebėjimų lygis buvo žemesnis už ES vidurkį, o menkų mokymosi pasiekimų vaikų dalis 2009–2012 m. išaugo. Socialinės bei ekonominės padėties ir mokyklos vietos įtaka mokymosi rezultatams yra viena didžiausių Sąjungoje. Dėl švietimo sistemos selektyvumo didėja skirtingų mokyklų rūšių moksleivių rezultatų skirtumai, be to šie skirtumai didėja laikui bėgant. Nevienodos galimybės gauti kokybišką bendrąjį išsilavinimą yra ypač aktualios romams. Išskyrus ikimokyklinį ugdymą, kurio padėtis pastaraisiais metais itin pagerėjo, tebėra didelių visų lygių išsilavinimo, t. y. pradinio ugdymo ir vidurinio bei tretinio išsilavinimo, įgijimo skirtumų tarp romų ir ne romų. Romų mokyklos nebaigimo rodikliai tebėra dideli. Vengrija ėmėsi tam tikrų priemonių, kuriomis siekiama veiksmingiau spręsti prastų mokymosi pasiekimų problemą. Vis dėlto nepateikta svarbios išsamios informacijos apie šių priemonių įgyvendinimą, todėl sunku įvertinti galimą jų poveikį. Dar reikėtų parengti sisteminę įtraukaus bendrojo švietimo skatinimo metodiką. Dar nepaskelbtas mokyklos nebaigusių asmenų skaičiaus mažinimo strategijos įgyvendinimo planas, apie kurį pranešta. Perėjimas nuo vieno prie kito įvairių formų ir etapų išsilavinimo tebėra sunkus, o įgyvendinant naujausias profesinio mokymo reformas turėtų būti siekiama perėjimui sudaryti palankesnes sąlygas;
- (12) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Vengrijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2016 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino konvergencijos programą ir nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Vengrija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Vengrijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Europos Sąjungos ekonomikos valdymą. Rekomendacijos atsižvelgiant į Europos semestrą pateiktos toliau išdėstytose 1–3 rekomendacijose;
- (13) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo konvergencijos programą, o jos nuomonė⁵ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

⁵ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

REKOMENDUOJA Vengrijai 2016–2017 m. imtis šių veiksmų:

1. Dėl didelės rizikos smarkiai nukrypti nuo koregavimo plano užtikrinti 0,3 % BVP metinį fiskalinį koregavimą 2016 m. ir 0,6 % BVP 2017 m. siekiant vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo, nebent vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo pavyktų laikytis įdėjus mažiau pastangų, imantis būtinų struktūrinių priemonių.
2. Toliau mažinti sektorinius mokesčius ir mokesčių pleišta mažas pajamas gaunantiems asmenims. Didinti skaidrumą ir konkurenciją viešųjų pirkimų srityje įgyvendinant e. viešuosius pirkimus, skelbiant daugiau konkursų ir papildomai gerinant kovos su korupcija sistemą. Gerinti reguliavimo aplinką paslaugų ir mažmeninės prekybos sektoriuose mažinant ribojamojo pobūdžio taisykles ir užtikrinant nuspėjamumą.
3. Gerinti sąlygas iš viešųjų darbų sistemos pereiti į pirminę darbo rinką ir stiprinti kitas aktyvios darbo rinkos politikos priemones. Padidinti socialinės paramos bei bedarbių išmokų adekvatumą ir aprėptį. Imtis priemonių mokymosi rezultatams gerinti ir palankių sąlygų neturinčių grupių, visų pirmą romų, aktyvesniam dalyvavimui įtraukioje bendrojo švietimo sistemoje užtikrinti.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas
